

עם "הפדנו":

באוסטריה-אונגריה:

לשנה: 15.50 קראנען, לחצי שנה: 7.75 קראנען, לרבע שנה: 3.90 קראנען.

ברוסיה:

לשנה: 6 רויב, לחצי שנה: 3 רויב, לרבע שנה: 1.50.

בשאר ארצות:

באשכנז לשנה: 18 מארק, באנגליה לשנה: 12 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פֿרנק, בארץ ישראל לשנה: 16 פֿרנק, בעד הלוף האדריסה 20 קאפ.

מחיר מודעות: בעד כל שורה קטנה פֿמיט 38 ח/ 15 ק'.

תנאי החתימה.

באוסטריה-אונגריה: לשנה: 10.50 קראנען, לחצי שנה: 5.25 קראנען, לרבע שנה: 2.70 קראנען.

ברוסיה: לשנה: 4 רויב, לחצי שנה: 2 רויב, לרבע שנה: 1 רויב.

בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פֿרנק, בארץ ישראל לשנה: 10 פֿרנק.

החותמים לשנה שלמה יקבלו בסוף השנה תשורה יפה הנם.

דמי החתימה יוכלו לשלם גם לשעורים: 2 רובל בעת החתימה, ושני הרובל הנתרים בראשית הרבע השני (ובשאר ארצות בכסף המדינה לפי הקורס).

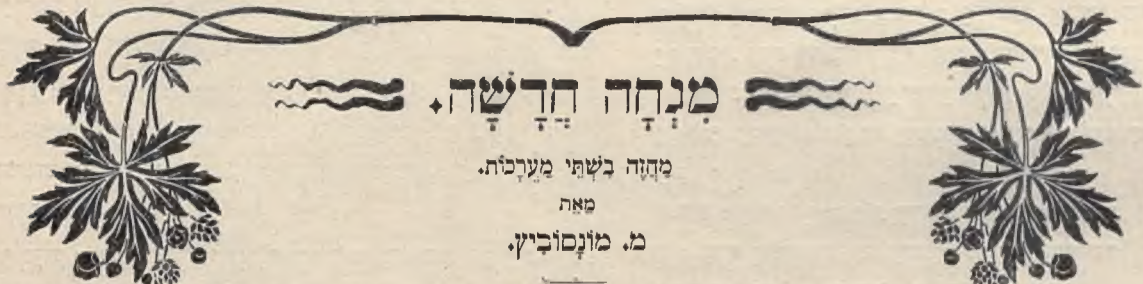
מחיר כל נומר 10 קאפ, 25 העללער.

Krakau, 11 März (26 Februar) 1903.

גליון כארכב.

קברקוי, יום ד', י"ב אדר תרס"ג.

הכין: מנחה חדשה (מהזה בשתי מערכות), מ. מנסוביץ. — איש צר ואויב חמן הרע הזה (ציור), ג. דורה. — סעודת הפורים (ציור), מ. אופנהיים. — הגנוב מן הגנוב (שיר עם ציור), שמואל בן-ציון. — אסתר ואחשורוש (ציור), ד. זמפירי. — מגלת שושן (ברותא), יהודה שטיינברג. — חמץ הכניסה (ספור, המשך), י. ב. לבגר. — העגל (ציור), — רבי יוסף דילה רינה (אגדה, המשך), ש. ל. גרדון. — קנה בושם (ציור), — חידה, י. א. הנדל-זליק. — הוראה דרך אגב (בדיחה). — משתה הקופים (שני ציורים). — חדשות. — ידיעות שונות. — ענף עץ שיטה (ציור). — חליפות מכתבים בין קוראי ה"עולם קטן". — מודעות.

מהזה בשתי מערכות.

מאת

מ. מנסוביץ.

שמות המשתתפים:

יצחק — הבן הצעיר, גער בן שש שנים.

משה — בן שבנו של יקבי.

ברוך ברון — סוחר ציוני.

יוסף לוין — רוקח, ציוני.

מקום המנוחה בבית שמעון יקבי. זמן המנוחה לפני חג הפורים ובהם הפורים.

שמעון יקבי — רופא, יודע שפת עבר, איש כבן ארבעים.

תמר — אשתו, אשה משפלת.

יעקב — בנם הבכור, גער בן שלש עשרה שנה.

דוד — הבן השני.

שמואל — הבן השלישי.

מערכה ראשונה.

חדר ופה. פתוף עומד לשלחן. סביב לו פקאות. על השלחן מפה לבנה ותחתיו מרבד גדול. על הקירות תמונות ושעון. על כל אחד משני החלונות מסך לבן. בני יקבי יושבים מסביב לשלחן, והבן הקטן עומד על כסא ומתנועע פעם בפעם.

י. ע. ק. ב: הם! ראי נא אם אמא איננה עומדת בחדר השני... שמואל, הבט נא פרנע... ושמואל נגש אל הפתח ומביט אל החדר הסמוך.

ש. מ. ו. א. ל: אמא הלכה, חי נפשי, הלכה! בחדר אפל... אין שומע! אנחנו יכולים לדבר בלי פחד...

י. ע. ק. ב: (מתנועע): אמא הלכה לקנות מגדנות... אני אוהב מגדנות... אמא תתן לי ואני אכל... האה, מה טוב! (הוא מוחא כף). י. ע. ק. ב: הם, רעבתי! אל תפריעו. שבו נא פלכם! (יושבים). עתה נגיע-נא מה נקנה למשולח-מנות לאבינו? נגד-נא כל אחד את דעתו... דוד, הגידה נא אתה!

ד. ו. ד: למשולח-מנות? נקנה לו טבעת זהב; מה דעתכם? אדמה, פי אמא ישמה מאד בטבעת זהב...

י. ע. ק. ב: לא! לא טובה עצתך! טבעת יש לאבינו והוא גם איננו אוהב טבעות. טבעת לא תשימה את לבנו! נתחכם נא לקנות לו איזה דבר אשר ישמחתו מאד...

ד. ו. ד: אולי נקנה לו פלי כתיבה מאכזר-ישיש? ש. מ. ו. א. ל: לא! גם פלי כתיבה לא טובים בעיני; הלא בכל חדר עומדים אצלנו פלי כתיבה...

י. ע. ק. ב: קנו לאבא סוס עין לבן עם זנב סהור ואני ארפב על הסוס... אני אוהב מאד לרפב על סוס עין!

ש. מ. ו. א. ל: הם, קטן! לאבא לא דרוש סוס עין, לו יש סוס חי החולף ורץ...

י. ע. ק. ב: חצי נא! נדע-נא בראשונה במה נספך יש לנו. במה קבצת אתה, דוד, בארנוד?

ד. ו. ד: צא וחישוב: שני חדשים לא קניתי שוקולד בחמיש הקפיקות, אשר נתנה לי אמא בכל יום, פלכתי אל בית הספר; במה שבועות בחדש? ארבעה! בשני חדשים? שמונה! וכמה עולה סכום הכסף?

י. ע. ק. ב: עשר קפיקות! בעשר קפיקות אני אקנה שוקולד... אני אוהב מאד שוקולד! שוקולד מתוק וגם פשיה מתוק, אני אוהב גם תפוחים...

י. ע. ק. ב: התחריש, פטפטן? הנה לדבר! (אל דוד) ובכן קבצת אתה בשני רבליים וחצי - טוב הדבר! ובמה קבצת אתה, שמואל?

ש. מ. ו. א. ל: גם אנכי לא הוצאתי את פרטה למן היום אשר החלטנו לקנות לאבא מתנה לחג הפורים, וגם אני קבצתי בערך שני רבליים וחצי, ובכן יש לי ולדוד בערך חמישה רבליים.

י. ע. ק. ב: טוב מאד! ואני קבצתי בערך חמישה רבליים וחד עם הכסף, אשר נתנה לי אמא ללכת אל המאטר; אני לא הלכתי ואשכנן את הכסף בארנוד למנהל לאבא. ובכן יש לכלנו בערך עשרה רבליים. נעתה הגידו מה נוכל לקנות בעשרה רבליים? י. ע. ק. ב: בעשרה רבליים אקנה אנסים מסוגים מתוקים מאד!

אני אוהב מאד אנסים מסוגים... י. ע. ק. ב: ראה נא, ראה, את הלקקן הקטן הזה! הוא לא ניח להתניעץ! הם! ובכן יש לנו עשרה רבליים, מה נקנה?

ש. מ. ו. א. ל: אולי נקנה לו מגנעת שחורה חדשה? כמדמה לי, פי מגנעתו הישנה מעוכה קצת...

י. ע. ק. ב: לא! זה לא יפה כלל! מגנעת יקנה לו אבא בכסף, ובכסף נקנה לו איזה דבר להפתיעהו! לשמחה...

(משה בא.)

י. ע. ק. ב: משה! הישבת לבוא למועד הכוכן, ישב נא ועורנו למצא עצה איזה מתנה נקנה לאבינו לחג הפורים? הנה יש לנו עשרה רבליים ולא נדע מה לקנות.

מ. ש. ה: (חושב): הירעתם מה? קנו לזכר ספרי סמולנסקין. ד. ו. ד: למה לנו סמולנסקין? הלא נוכל לקנות לו כל ספרי גרקי⁽¹⁾...

י. ע. ק. ב: לא גרקי ולא ספר אחר נקנה לו. כבר יש לו ספרים הרבה. הגידה נא, משה! מה קניתם אתם ליום הולדת אביכם זה לא כבר?

מ. ש. ה: (קופץ מקומו בשמחה): הסו! אך זהו רעיון נפלא! קנינו לאביכם אקציה של הבנק הלאומי! גם אנחנו קנינו אקציה ואבא שמח ישמחה גדולה... וראו נא, פי מחיר אקציה היא במקסת הכסף אשר קבצתם, עשרה רבליים.

י. ע. ק. ב: (מתנועע על הכסף): עשרה רבליים... גם לאבא יש עשרה רבליים, ואני אמצא היום בחוץ עשרה רבליים ואקנה ממתיקים מלא פיס. אני אוהב מאד ממתיקים...

י. ע. ק. ב: דוד ויש מ. ו. א. ל: (יחד): אקציה? מה זאת? משה: האינכם יודעים מה זאת אקציה? אקציה הוא גזר י. ע. ק. ב: גזר? גזר סל זהב? אני אוהב גזר סל זהב! בגזר סל זהב עשויים ממתיקים, וגם ארנוד הסוקולד מצפים גזר זהב...

י. ע. ק. ב: גזר אתה אומר? אנחנו נקנה גזר לאבינו? האם אין לו גזר הרבה?

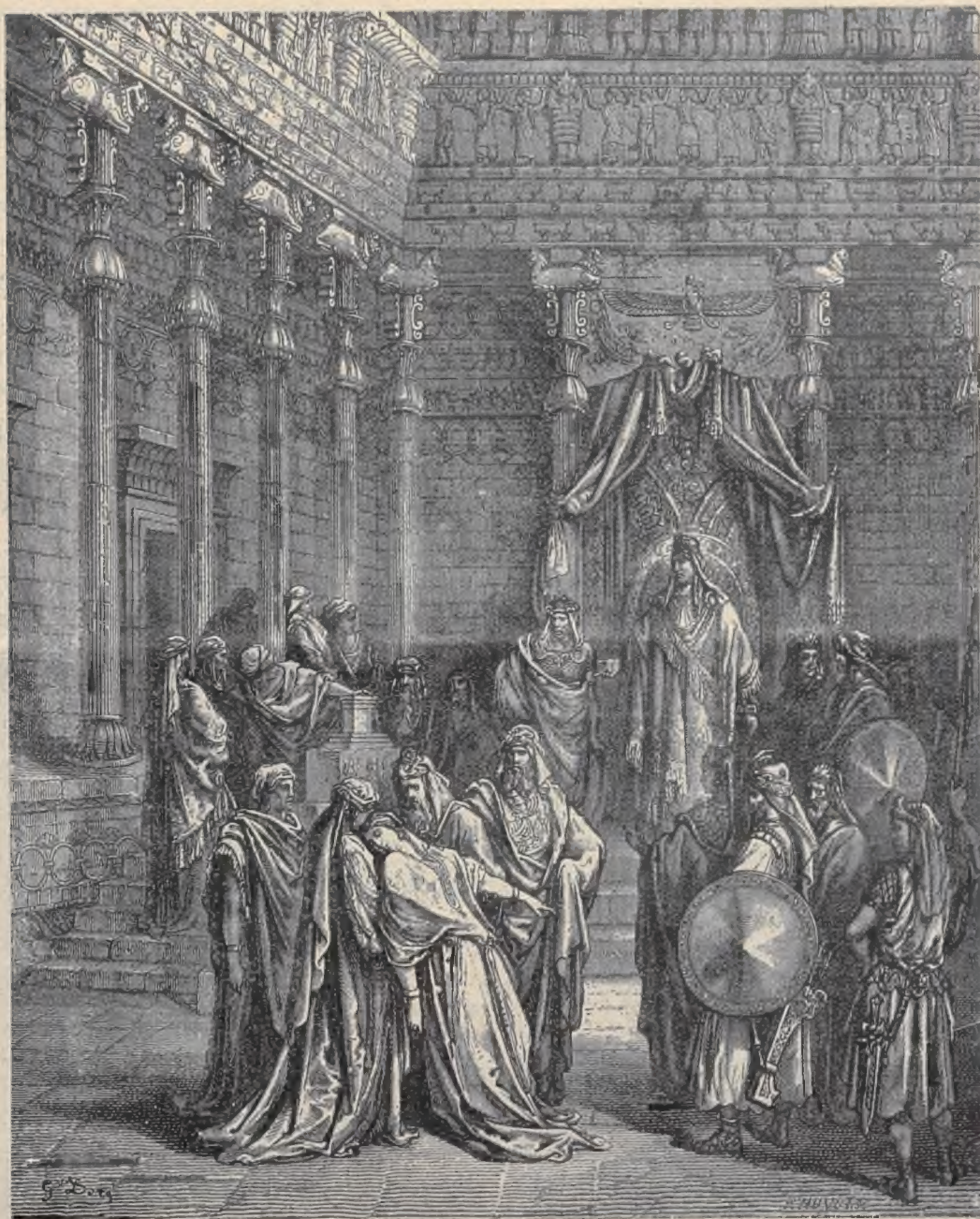
מ. ש. ה: חזו! האם לא ידעתם, פי יש לנו בנק? בנק עם כסף ממש, כסף אשר נתנו כל היהודים במחיר אקציות? י. ע. ק. ב: למה נתנו הכסף? מה יעשו בכסף?

מ. ש. ה: האם לא תדעו, פי חפצים אנו לשוב לארצנו הקדושה, ולדבר הזה דרוש כסף... ש. מ. ו. א. ל: לארצנו? האם פה לא ארצנו?

מ. ש. ה: הגני ראה, פי אינכם יודעים מאימה, שבו אפוא ואספד לכם. לפני אלפים שנה ישבנו בארצנו, "ארץ ישראל" שמה, אז

⁽¹⁾ דפתיע — איבערראשען.

⁽²⁾ סופר רוסי מפרסם.

ג. דורקה: איש צר ואזוב קמן הרע תורה. אסתר ו' י"ג

י.ק.ב.: מה אתה אומר, יצחק? מה קנה יעקב?
י.צ.ח.ק. (מביט על יעקב בהקטה): איני יודע... (הוא שם
את אצבעו אל פיו ומוריד את ראשו).

ת.מ.ר.ה.: הוי, פטפטן! אם לא תדע, למה תדבר? שבו,
ילדים, אל השלחן... (כלם יושבים. תמרה עוסקת בסדור הפלים
לשמות. יעקב שם בין פה אקציה בעלחת של זכוכית, מכסה אותה
במשפחת לבנה, קם ממקומו ונגיש אל אביו).

י.ע.ק.ב.: אבא! אני ואחי מגישים לך בזה מנחה לחג הפורים...
(מוסר את הצלחת המכסה לאביו. כלם פונים אל הקערה).

י.ק.ב.: מנה לחג הפורים? הבה נראה נא מה היא המנה?
(מסיר את המכסה ומוציא את האקציה).

י.ק.ב.: מה זאת?
י.וס.פ.ל.ו.י.ן. (קופץ ממקומו): אקציה! אקציה! של הבנק
הלאומי הידור גערים נחמדים אתם! (ממחר אליהם ונושק להם).
הי נפשי! גערים עברים אתם! תחי הצינונות! אבל הידעתם מה היא
אקציה?

י.ע.ק.ב.: אקציה היא פסח, פסח לשוב לציין! הלא גם אתה
יודע, אבא, כי ישבנו בארץ ישראל, כי היו לנו שם מלכים ונשיאים,
ועתה הגנו בארצות נרים, והגנו הפצים לשוב שמה... כלנו הפצים
לישוב שמה, שם — ארצנו...

י.צ.ח.ק. (משפעהו בדבריו): גם אני הפין להיות סם...
ים תפוחים מתוק....

י.ע.ק.ב.: סם! האינך הפין בואת גם אתה, אבא? הלא
יהודים אנחנו ככל היהודים, הלא גם ארצנו היא...

ת.מ.ר.ה. (בשמחה): אבל מאין יודע אתה את כל זאת?
ד.ו.ד.: מאין? תמורה הפא אלינו ללמדנו עברית ספר לנו
הדבר, וגם רענו, משה ברון, הגיד לנו זאת. הוא ספר לנו הכל. גם
לאביו יש אקציות, גם אביו הפין, כי תהיה לנו ארץ....

י.ק.ב.: (קם ממקומו נרגש): גשו נא אלי, בני היקרים! בנים
טובים אתם לוי (הם נגשים אליו והוא נושק להם). הן חן לכם על
המתנה הזאת! מאד שמחתי, בני! שמה אני מאד, כי אוהבים
אתם את ארצנו, כי אוהבים אתם את עמנו... (אל תמרה). ראי נא,
תמרה, מה יפה האקציה! תמונה נחמדה! (היא מתבוננת בה).
(אל לוי). אמנם אינני ציוני, אבל אינני גם שונא את הצינונים...
הלא ידעת, כי אנחנו הרופאים ממורים לעבודתנו ורגעינו בבה ספורים
עד כי גם לא טבל לתעמיק באיזה רעיון לדעתו היטב; אבל מאד
מאד ישמח לפי, כי עשו בני את הדבר הזה. האקציה הזאת תהי
בגדי למשמרת... מאד מאד אשמח, בני! אכן בנים טובים אתם!
ועתה הגידו נא מה אושכב לכם למשלוח מנות?

י.צ.ח.ק. (מתנועע): תן-לנו, אבא, רמונים ותאנים, תן-לנו
ארץ ישראל...

י.ע.ק.ב.: אני הפצתי לתת אקציה גם לאמא, אבל אין לי
פסח, לכן קנה לי אקציה לתת גם לאמנו תמרה, הלא גם היא
הפצה לעזר לעמנו... האם לא בן, אמנו?

קלינו משם לארצות נרים, ועתה רוצים אני לשוב אליה. אבל עתה
היא תחת ממשלת מרקנה ואנחנו צריכים להשיג רשיון מן השלטון,
מושל הארץ, לתת אותנו להאחו בה. שם יש פבר אברים יהודים,
אברים פגרישקה ושמפחה, המוכרים לנו תפוחי אדמה ותבואה. שם
בארצנו יושב לנו, שם יש תאנים ורמונים וצימוקים...

י.צ.ח.ק. (משפעהו בדבריו): אני הפין לסבת בארץ ישראל!
רמונים וצימוקים מתוקים מאד... אני אוהב תאנים ורמונים...

מ.ש.ה.: הם, שוטה קטן! הן לדברו-פן, שם נשוב להיות
עם, שם היו אבותינו הראשונים, שם היו לנו מלכים ונביאים...
והנביאים הבטיחונו בשם יי' כי נשוב שמה. אבל לבוא שמה עתה
דרוש פסח, ולכן יקנו היהודים אקציות. גם אבא קנה אקציות
אחרות ואנחנו נתנו לו למנחה עוד אקציה... קנו גם אתם אקציה
לאביכם... הדבר הזה ישמחהו מאד...

י.ע.ק.ב.: מה תאמר לזאת, דוד? בעיני ישר הדבר מאד.
מסבימים אתם?

ש.מ.ו.א.ל.: מדוע לא? הבה נקנה אקציה! מדוע לא נהפין
גם אנחנו לשוב לארץ ישראל? הלא יהודים אנחנו! הבה, נקנה!
מ.ש.ה.: אם רוצים אתם לקנות, ארצכם אל מי לפנות לקנות
ממנו? ובטוח הגני, כי אביכם ישמח מאד!... קנו! קנו! אקציה הוא
דבר טוב מאד.

פ.ל.ס.: פן! פן! נקנה! נקנה!
י.צ.ח.ק. (מוחא קף): נקנה ארץ ישראל! אני אוהב ארץ
ישראל! סם יש רמונים וצימוקים... נקנה!
י.ע.ק.ב.: הם, יצחק! אל תגלה את הדבר לאבא ולאמא,
ובער זאת תאכל שם רמונים וצימוקים...

י.צ.ח.ק.: לא! לא אגלה! אני אוהב רמונים וצימוקים...
י.ע.ק.ב.: ובכן, אחי! מהר נקנה אקציה! ואתם תחרישו!
(כלם יוצאים. המקדף נופל).

מערכה שנייה.

הדר האכל במקום, על השלחן ספלי קהנה לבנים.
תמרה בוערת מעל לשלחן. סביב השלחן יושב
י.ק.ב. תמרה ויוסף לוי.

י.ק.ב. (אל תמרה): איזה תילדים? מדוע לא באו? הנידו
נא, אחי יודעת את, מדוע מתלחשים הילדים כל היום? יצחק
הביט עלי בכל עת ארחת הצחקים בצחוק עצור. מה עושים הילדים?
ת.מ.ר.ה. (בצחוק): מה לא תבין? בובאי תבני משלוח
מנות, כמו בשנה העברה... אבל הסו הזה הם באים.
(יעקב, דוד, שמואל ויצחק באים).

י.ק.ב.: איזה הייתם, ילדים?
י.צ.ח.ק. (מביט בצחוק ערמה על אחיו ועל אביו): אבא,
בארץ ישראל... יעקב קנה ארץ ישראל, ענבים, תאנים... אנחנו
נאכל תאנים...
(יעקב מושכו מאחוריו בבגדו לאות פי יחריש).

העונב מן העונב. *

© © ©

עורב : אל נא, מר בלב, הו
אל כה כועס!
הלא ידעת? הן
פקיד אני מטעם
וקני העיר! על פן
פני תמיד אשימה
בכל עונב נור,
ונגבתו אחרמה.

בלב : הב, הב, סורב נבל!
הב, בן-בלועל!
הן זו ארחת
ונגבת לך ותעל!
צלי כל כך שמן ומזב —
הב, הב, נגב נבזה בעורף!

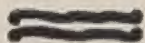

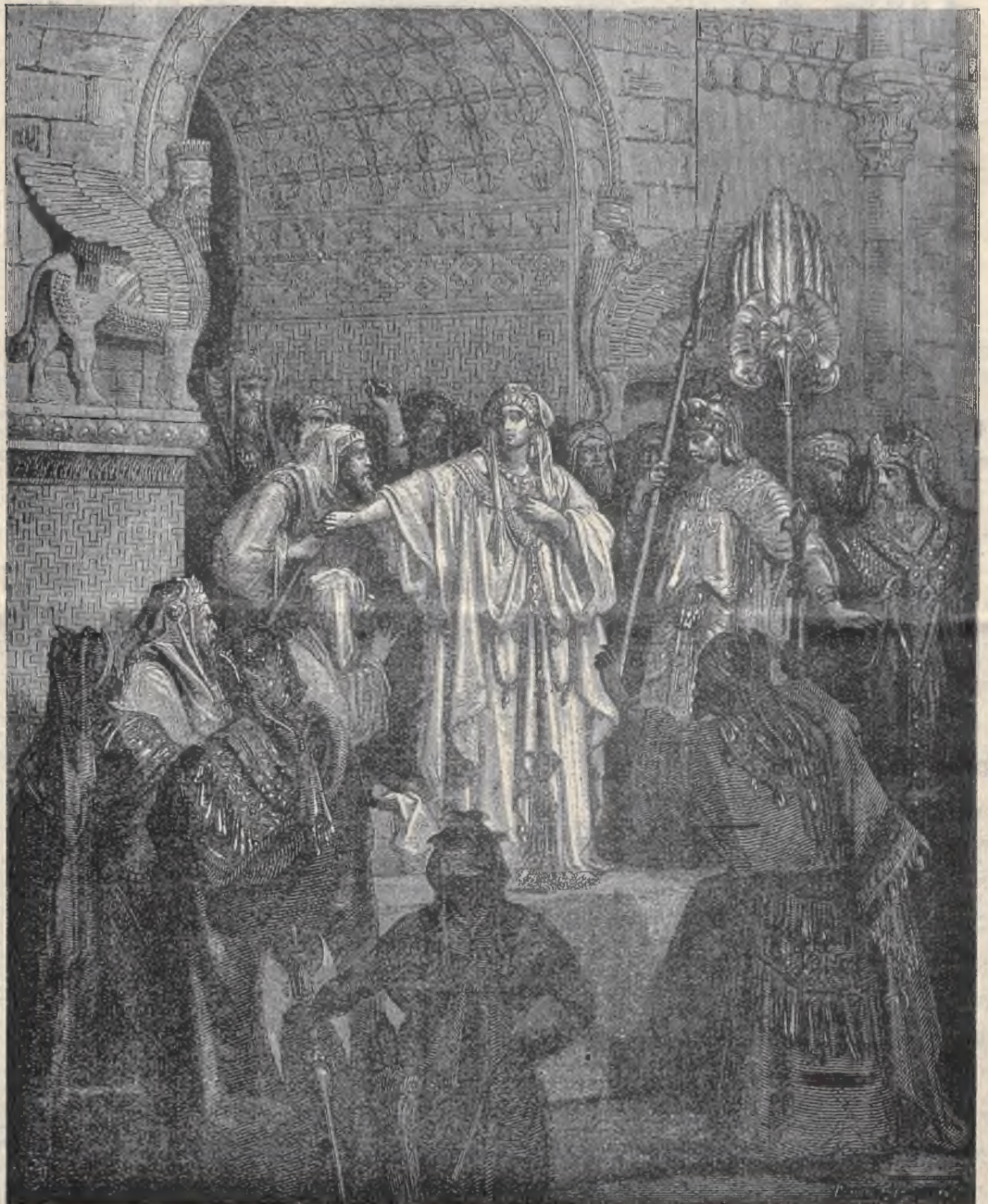
וקולו גשעע בקבר גוער.
מדוע זה? לא ידע איש.
ואני חושב, כי פחד פחד,
אולי יחקר שם גם הוא:
ממי קנה ובאינה רחוב
את-הצלי חנה המזב?
ואן — ואשמו שנימו יחד.

אומרים אמור, כי מר עורב
עקב הפעם את מר בלב,
ובלי משפט חטף לו נה
את צלי-קשרו עם נתח חלב;
אולם מר בלב לא הלך
לזעק עליו חסם בשער!
אך כי איננו בכר לשון

שמואל בן-ציון.

(*) על פי ה. הא. (1) להחזיקו עליו באוני השופטים.

ד. זמירי: אסתר ואחשורוש.

מגילת שושן.

(בריתא).

נ

אשר תדמה, כי הולך אתה על מרבדי חור, ברפס ותכלת
אחווים ברחלי ביון וארנקון.

ואולם פרדם אחד יש בשישן, אשר עציו עושים
פרות נפלאים בטעמים ובמראיהם, פרות שאין משלם בכל
מאד ועשרים ושבע המדינות; ואם יסור שמה איש ור
ואכל מפרותיו — וטעם בהם טעם מבחר פרי ארצו.

ומתנבחים לקעמים בני מאה ועשרים ושבע המדינות
איש עם רעהו; זה אומר: "ממבחר פרי ארצו הם פרי
הפרדם הזה?" וזה אומר: לא כי "ממבחר פרי ארצו הם!"
ואדרבא גם אלה וגם אלה: איש-איש טועם בהם את הטעם
הטוב והמתוק לחבו.

אבל את הטעם האמיתי אשר לפרי הפרדם הזה —
לא טעמו עוד האנשים ההם; אין חכם מסוגל לזה.

ואולם נפלא היה טעם הפרות האלה, אך בשעה
שאכלו אותם בצל עצי הפרדם הנפלא; וכאשר העתיקום
ממקומם פג טעמם וריחם נמר, וגם נפחם סר מהם.

ועוד סגולה נפלאה היתה בפרות האלה: אם ברח
עליהם אוכלם, השפיעו עליו רוח חדנה ושישן, ויאירו את
עיניו ואת שכלו; ואם אכלם בלי ברכה, נסכו עליו רוח
שקרן, ויהי מתהולל ומשתגע.

וצארים יפות ונפלאות, שאין כמותן בכל הערות,
קנוי בין עפאי הפרדם, והצפרים אינן מצפצפות כיתר
הצפרים, אלא קוראות: שישו! שישו! ובבקר בבקר,
תקמנה ותקראנה: "שישו! שישו!" — והתנענעו העצים,
ויפוח הרוח, והתפתחו השושנים, והפיצו ריחם הנחמד.
והתעוררו אז כל הישנים על משותיהם, וידעו, כי יצא
השמש בשישן.

ובצאת השמש, תקראנה הצפרים: "רוצו! רוצו!"
וריוץ אז כל אדם לפעלו ולעבודתו; העניים — אל השדות
והגנים, והעשירים — אל בתי המשקה.

על פרם ושישן אני חפץ לספר לכם הפעם, בני! —
ואולם לא — על פרם ושישן, שאתם רואים עכשו
על מפת הארץ בחלק אסיה; אלא על פרם ושישן, אשר
במגלה, מקום הרבש והאחשתרנים והאחשדרפנים.

שם — כל עצי הנגים רב ונפים, וכל צמחי השדה —
שושנים משפרות בריחן הנפלא, ומענות הארץ נובעים
אך יין ושכר. ויצאים המענות ושומפים על פני שבע
ועשרים ומאה מדינה, אשר מסביב לשישן — מהורו ועד
בוש, לא יפלא אפוא אם כל יושבי המדינות ההן הם תמיד
שכורים; ועל כן אינם הולכים ברגל, אלא רוכבים על
סוסים ואחשתרנים בעלי שמונה רגלים; ומחמלה על
הבהמות הללו נתן להם אלהים שמונה רגלים; ארבע —
בשבילם, וארבע בשביל בעליהם.

וכל השכמים שם — שרביטי וקב; ובני אדם אינם
אובלים שם ארחות ערב ובקר, אלא משתאות וסעודות;
וכשהם מדברים איש לרעהו הם מדברים בחרושים ובגנון.
ומלאך המות לא יסור אל הארץ ההיא, על כן אין
בני אדם מתים שם בדרך כל הארץ, אלא נתלים ונקלים
ונהרגים בנזרת המלכות.

ובארץ ההיא אין תושבים עניים וחפשים; כל אנשיה
הם, או אצילים או עבדים; ובאלה כן גם אלה שותים יין
הרבה: הראשונים שותים משוב לב, והאחרונים — מאנם.
כי אזובים בני שושן לשפר את עבדיהם ומציגים אותם
אחרי כן לראוה לעיני בניהם הקטנים, להבנות בעיניהם
את השתנה. זה ררך כל אצילי שושן: שותים הם לשכרה,
ומבניהם הם דורשים שיהיו עירים מין.

וננים ופרדסים רבים יש בשישן, והעמקים מלאים
שושנים ופרחים בעלי צבעים שונים; יש בהם אדמים
כאש, ויש לבנים כשלג, עד שנדמה לה, שאמה נתון בין
אש ושלג; והם צומחים לרגליה בדרך נפלא, עד כי יש

ותשמרנה הצפרים לבלתי בנות להן. קן בין ענפי העץ הזה ולא שרו עליו את שירותיהן הנעמוות ולא אכלו גם את עליו. וכאשר עופפו הצפרים האמות עם אפרחיהן מעל לעץ ההוא – הראוהו לאפרחיהן ואמרו: זהו "המן העץ" אשר צויתוך לבלתי אכל ממנו!

אך העץ הלך וגדל גם כלי ברכת הצפרים. נהי היום וקמת מלך פרס עירי ויתאספו וקני שושן לתוך הפרדם לבחר להם במלך חדש. ניבאו ביניהם גם גולי ישראל; והיום הזה היה יום חג לפרסים; וניבשו צעירי ישראל מפני נטיעתם לשמח ולחוגג בגולה. עת ירושלים עזובה ושוממה באבלה; – מה עשו? הלכו ושנו את שמותיהם; ויבנה מר דרור לעצמו מרדכי והדסה – אסתר ושני אחיה: אליהו ודניאל – סרבוניה ונתנאל. ולא הכירו עוד הנטיעים את בעליהם; לא הכירו גם הצפרים תיפות. ולא שרו את שירן "שירשו! שירשו!" אלא: "צאו! צאו!"

נימנעו הזקנים מפרי הפרדם בלא ברקה – ויעברו עליהם רוח שקרון ויאמרו: הבה נחפשה בכל הארץ את הגדול בשומים. ונשימה אותו למלך עלינו; והיה לנו לכבוד ולתפארת. כי יאמרו אין טפש במלך פרס. נחפשו נחפשו נמצאו את אחשורוש. נימליכוהו עליהם.

ויאמר המלך אל לבו: "הבה אעשה נא לארצי דבר גדול למען ידעו כי טפש גדול אני!" ויחשב מחשבות רבות עד אשר ידע לעשות שני דברים גדולים: עשה משתה גדול, והרג את נשתי אשתו.

ונישמעו בכל הארצות ויאמרו: אכן גדולה היא ארץ פרס. וטפש גדול הוא מלכה!

ויעש המלך משתה גדול, ויצו את כל עמו לאמר: "מן העבר והשפחה ועד השרים והאחשדרפנים – יבאו וישתו בדת. אין אונם! והאיש אשר ימרה את פי – אחת דתו להמית!"

ויעזבו העבדים את עבודתם. והשרים – את שרביטיהם ניבאו. וישובו לאכל ולשתות.

ויצו המלך לאמר: כל עבדי המלך ושיריו וכל גרי שבע ועשרים ומאה מדינותי אל יעשו לא כשדה ולא כבית כל עבודה וכל מלאכה רק יאכלו וישתו; ומפתבג המלך ינתן לאיש איש מאכלו ומשתהו. דבר יום ביומו: הין – לעבד והינים לשר; עגל – לעבד ופר – לשר.

ושם היו שני שומרי הסף בנתן ותרש. והם היו גם פקיד המטבח ומרתפי הין. ויאמרו: כי אדנינו המלך, אם כל עבדך אך יאכלו וישתו ומאום לא יעשו מאזן נקח לתת להם את כל צרכיהם?

שמע המלך את הדברים ונקצה. נתן צו וניתלו שניהם על עץ. ויכתב הדבר בספר דברי הימים.

וכאשר תעמדה הצפרים על ראשי העצים ותקראנה: "הוד-הדר! הוד-הדר!" וידעו בני שושן, כי הגיע חדש אדר, ועוד משט והגיע האביב...

ואתה אם תשאל את אחד השושנים: "מי נטע פרדם זה?" – ויענה ואמר לך: "אני יודע." כי השושנים האים אינם רוצים לגלות את הסוד ולהודות על האמת; אך אני אגלה לכם, בני. מה שהפרסים רוצים להסתיר:

את הגן הזה נטעו הילדים בני הגולים העברים. כי בן היה מנהגן של האמות העבריות בהיותן על ארמון – בארץ ישראל: אם ילדו בן או בת ונטעו בגן נטע כה, ויקראו את שם הנולד על שם הנטע. ויגדלו יחד הילדים עם הנטיעים, ואהבו הילדים את נטיעתם והשקום בבקר בבקר, והבינו שם לקט לצפרים, למען תבאנה לבנות עליהם את קניהן. ותזמרנה בין העפאים ותבערנה אחרי החסיל המשחית את הנטיעים.

וכאשר יצאו בני ישראל בגולה, עקרו הילדים את נטיעתם ולקחוהם ונטעום בשושן; ותעופינה גם הצפרים עם בגולה.

ובבקר בבקר ובערב בערב התאספו ילדי העברים אל תוך הפרדם, וישובו לפני נטיעתם, וזכרו את ארצם, את הריה ואת עמקיה, את השרון ואת הפרמל והלבנון – ויגדלו עליהם דמעות חמות. והשקו הדמעות את אדמת הגבר, והניקו את המטעים. והצפרים הטובות לחשו עליהם ואמרו: ציצצו ציצצו! חיש הניצו!

נהי ביניהם עץ אחר, ששמו "מר דרור", ואותו הביא נער אחד משבט בנימין; ונטיעה אחת ששמה "הדסה" ואותה נטעה בת אביחיל דוד מר דרור. ונאחב מר דרור את הדסה מאד; והיא היתה יתומה צעירה, ומר דרור גדול ממנה בשנים, והוא קבר בנה לו בית בשושן; ונבא את הדסה אל ביתו. ויאמר בלבו: "אסכה עד אשר תגדל ואשאנה לאשה".

ולאביחיל היה עבד מבני אג, אשר חטל עליהם שאול בן קיש.

שתי פעמים קרא לו אדניו דרור, והוא אהב את העבדות. ולא רצה לצאת לחפשי; וירצעו את אוניו. וישם העבד עגילים בגנבי אוניו ויתנאה מאד בתכשיטים האלה על כל אחיו העבדים. כאשר יצא אביחיל בגולה קרא לו דרור בפעם השלישית. ונקח עמו גם הוא, ענף עץ אחר, אשר נתנה לו גרש אשתו הקוסמת. ושם העץ "המן העץ"; ואמרו עליו הקוסמים, כי כאשר יגדל העץ ויגיע עד לממשים אמה, יתחיל מוציא – לא פרות, אלא – אנשים, אנשים גדולים, שרים וינעצי מדינה.

ניטע העבד החפשי את עצו בתוך הפרדם, ויקרא את שמו על שם העץ: המן.

שָׁמְעוּ עֲצֵי הַפָּרְדִּים, וַיְבִירוּ אֶת בְּשָׁלֵיהֶם; וַהֲצַפְּרִים
הַתְּחִילוּ בִּזְכוּת בְּקִנְיָהֶן.

וַיִּכְרַע עַר הַשִּׁכְרֹן מִכָּל בְּנֵי שׁוֹשָׁן, וַיְהִי פִכְחִים,
בְּאֵלֹו לֹא כָּא בֵּן אֶל פִּיהֶם מֵעוֹדָם.

וַיִּבְתְּלוּ אֲנָשֵׁי שׁוֹשָׁן מְאֹד, כִּי נִפְקְחוּ עֵינֵיהֶם פֶּתָאִם
לִרְאוֹת אֶת אֲשֶׁר לֹא רָאוּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה.

רָאוּ הַעֲבָדִים וַיֵּדְעוּ, כִּי אֲדֹנֵיהֶם עֲרִיצִים, אֲכֹרִים
וּשְׂכֹרִים נְכוּסִים.

רָאוּ הָאֲדָנִים וַיֵּדְעוּ, כִּי עֲבָדֵיהֶם נֹזְקִים, חֲגִפִּים
וּזְלָלִים וְסוֹבָאִים.

וַהֲתְחִילוּ רַבִּים וּמִתְקַוְּשִׁים; וּמִתּוֹךְ קִטְמוֹת בָּאוּ
לִיְדֵי מַחְלָמוֹת, אֲכָל הָאֲדָנִים הָיוּ נִבְחִים יוֹתֵר מִדֵּי
וְהַעֲבָדִים—שְׂפָלִים יוֹתֵר מִדֵּי, וְלֹא יָכֹלוּ לַגֵּעַת אִישׁ בְּרַעְיוֹ—
נִפְּלוּ הַמַּחְלָמוֹת עַל רֹאשֵׁי הַיְּהוּדִים.

וַיִּבְכְּ מָקוֹם שֶׁהִתְקַוְּשׁוּ שְׁנֵי פָרְסִים גְּדוֹלִם וְקָטָן,
נִמְצָא בֵּינֵיהֶם אִישׁ יְהוּדִי הַמָּקָה בִּיְדֵי שְׁנֵיהֶם.

נִרְבּוּ הַיְּהוּדִים לְצוּם וּלְכֻכּוֹת, וַיִּשְׁמְעוּ עֲצֵי הַפָּרְדִּים
וַתִּרְבַּח הַפִּכְחוֹת בְּאַרְצָן, וַתִּרְבֶּינָה הַקִּטְמוֹת וְהַמַּחְלָמוֹת.

וַהֲמַלְךְ שׁוֹמֵה וְשׁוֹמֵה לְהַפִּיגַת אֶת פִּכְחוֹתָו, אֲכָל
לִשְׁוֹא! גַּם פִּלְגָּלָה אֵינֶנּוּ יָכוֹל לִישֹׁן מִרַב פִּכְחוֹת—נִדְרָה
שִׁנַּת הַמַּלְךְ!

וַיִּנָּעַץ הַמַּלְךְ עִם וַיּוֹתֵא יוֹעֲצוֹ.

וַיֹּאמֶר וַיּוֹתֵא: יִבְאוּ נָא סֵפֶר, וַיְהִי נִקְרָא לִפְנֵי
הַמַּלְךְ, זֹכֵר הוּא, כִּי בָכַל עַתָּה אֲשֶׁר יִקְרָה לִפְנֵי סֵפֶר
כְּתוּב אֲפֹלוּ בְּאוֹתִיּוֹת גְּדוֹלוֹת—מִיַּד חוֹטְפֹת שָׁנָה.

וַהֲמֵן אָבִי וַיּוֹתֵא לֹא יָכֹל גַּם הוּא לִישֹׁן מִפְּנֵי הַפִּכְחוֹת
הַנִּזְרָאָה; וַתֹּאמֶר לוֹ זָרַשׁ אִשְׁתּוֹ: אֵין נָה כִּי אִם בְּשִׁכִּיל
מִרְדְּכִי הַיְּהוּדִי: כִּי מִתַּחַת לְכֹבֶשׂ הַמַּלְכוּת הוּא נוֹשֵׂא עוֹד
אֶת טְלִיתּוֹ הַמִּצְנָעַת; לָךְ אֲפּוֹא אֲמַר לְמַלְךְ לְתִלּוֹת אֶת
מִרְדְּכִי!

— אֲכָל הֵן יוֹעֵץ הַמְּדִינָה הוּא, וּמָה תַּעֲשֶׂה הַמְּדִינָה
אִם יִחַסֵּר לָהּ יוֹעֵץ?

— אֵין דְּבָרִי—עֲנִתָהּ זָרַשׁ—עֲצִנּוּ בַּפָּרְדִּים כִּכְרִי
הַגֵּיעַ לְאַרְבָּעִים וְחֲמִשֶּׁה נִחְצִי הָאִמָּה; עוֹד מַעֲמַ וַיִּשָּׂא לָנוּ
חֲכָמִים וַיּוֹעֲצִים—שְׂרִי מְדִינָה.

וַיִּטַּב הַדְּבָר בְּעֵינֵי וַיִּלָּךְ וַיִּגַּד לְמַלְךְ.

וַאֲסִתֵּר הַמַּלְכָּה עֲשֵׂתָה מִשְׁתָּה וַתּוֹמְנֶינָה אֶת הַמַּלְךְ
וְאֶת הַמֶּן וּבְנֵיהֶם, וַתִּגַּשׁ לִפְנֵיהֶם מִיַּן הַפָּרְדִּים וּמִפְּרִיָו; וַתִּתֵּן
לְמַלְךְ כּוֹס בֵּין מִן הַכִּפְפוּק אֲשֶׁר בְּרַכָּה עָלָיו וַלְהֵמֶן וּלְבָנָיו
נָתַנָּה בֵּין אֲסִתֵּר.

וַתַּצְלַח רוּחַ שִׁכְרוֹן עַל הַמֶּן וְעַל בְּנֵיהֶם, וַיִּרְכַּס הַמַּלְךְ
וְהַמַּלְכָּה נִשְׁאַרוּ פִּכְחִים.

וַיֵּשְׁבוּ הַשָּׂרִים וְהַעֲבָדִים לֹאכֵל וְלִשְׁתוֹת בְּתוֹךְ
הַפָּרְדִּים.

וַיִּמְרְדְּכִי בִּסְה אֶת פְּנֵי בְּטָלִיתוֹ הַמִּצְנָעַת⁽¹⁾ וַיִּבְרַךְ
עַל בְּנֵיָו.

וַיִּרְאוּ תַעֲצִים אֶת הַצִּיצִיּוֹת הַנִּסְתָּרוֹת בְּכַנְפוֹתֵיהֶן,
וַיִּשְׁמְעוּ אֶת הַבְּרָכָה, וַיְבִירוּ אֶת מֶר דְּרוֹר.

וַיִּכְרַע פֶּגַּן הַשִּׁכְרֹן מִכָּל הַשָּׂרִים וְהַנְּקִנִּים, וַיַּעֲצוּ עֲצָה
טוֹבָה לֵאמֹר:

יִבְקָשׁוּ בְּכָל הָאָרֶץ אֶת תַּנְעֵרָה הַטּוֹבָה, תִּפְסֶה וְהַצְנִיעָה
מִכָּל הַנָּשִׁים, וַיִּנָּשִׂים אֹתָהּ לְמַלְכָּה תַּחַת וְשֵׁתִי!

וַיִּבְקָשׁוּ בְּכָל הָאָרֶץ, וְלֹא מָצְאוּ בְּכֻנּוֹת כָּל הַעַמִּים
טוֹבָה וְנִפְסָה וְצִנְעָה יָסֵד—רַק בְּכֻנּוֹת הַיְּהוּדִים הָיוּ בְּאֵלָהּ,
וְהַטּוֹבָה מִכָּל הַיּוֹמָה הַבְּסוּדָאֲסִתֵּר.

וַתִּלָּקַח אֲסִתֵּר אֶל בֵּית הַמַּלְךְ.

וַרְבִּים מִבְּנֵי שׁוֹשָׁן הָיוּ פֶּתָאִם פִּכְחִים⁽²⁾ וְחֲכָמִים
בְּגִזְרִים.

רָאָה אֲחִישָׁרוּשׁ, וַיִּבְתְּלוּ וַיִּצְּצוּ לְהִבְיֹא לִפְנֵי אֶת הַגְּדוֹל
בְּשׁוֹמִים, לְחַנְּעֵץ עִמּוֹ מָה לַעֲשׂוֹת.

וַלְהֵמֶן עֲשֶׂרָה בָנִים—כָּלֶם שׁוֹמִים גְּדוֹלִים, אֶךְ וַיּוֹתֵא
הַצֶּעִיר הָיָה הַשּׁוֹמֵה הַגְּדוֹל מִכָּלֶם, וַיְבִיאֻהוּ לִפְנֵי הַמַּלְךְ.

וַיֹּאמֶר וַיּוֹתֵא לִפְנֵי הַמַּלְךְ: אֲדֵנִי הַמַּלְךְ! נִשְׁבַּע אֲנִי
בְּמִפְשׁוֹתֶיךָ הַקְּדוּשָׁה, שֶׁכָּל הַפִּכְחוֹת⁽³⁾ הָאֲרוּרָה הִואֹת לֹא
כָּאָה אֵלָּא בְּשִׁבִּיל טְלִיתּוֹ שֶׁל מִרְדְּכִי, וַיַּמְדִּיחֻהוּ הַמַּלְךְ
לְשֶׁר גְּדוֹל, וַיִּלְבִּישֻׁהוּ לְבוּשׁ מַלְכוּת: תְּכֵלֶת, חוּר וְאַרְגָּמָן
וְחִכְרִיף בּוּץ, וַיַּשְׂטֵם מַעֲלִיו אֶת טְלִיתּוֹ.

וַיִּטַּב הַדְּבָר בְּעֵינֵי הַמַּלְךְ.

וַיְהִי מִרְדְּכִי לְשֶׁר וַיּוֹעֵץ הַיּוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמַּלְךְ.

וַיִּצְּצוּ הַמַּלְךְ לֵאמֹר: כָּל עֲבָדֵי הַמַּלְךְ וְשֵׁתִי וַיִּשְׁתַּחֲוֶיָו
עַד אֲשֶׁר יִכְרְעוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּ וַיִּנָּפְלוּ עַל פְּנֵיהֶם אֶרֶצָה.

וַיִּשְׁתּוּ כָּל בְּנֵי שׁוֹשָׁן, וַיִּכְרַעוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּ; רַק הַיְּהוּדִים
אֵינֶם שׁוֹתִים וְאֵינֶם כּוֹרְעִים וְאֵינֶם נֹזְקִים עַל פְּנֵיהֶם, כִּי
הוֹלְכִים הֵם בְּקוֹמָה וְקוֹפָה.

וַיִּרְעַ הַדְּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּן אָבִי וַיּוֹתֵא וַיִּגַּד לְמַלְךְ.

וַיִּקְצַץ הַמַּלְךְ מְאֹד, וַיִּצְּצוּ לְחַקֵּר אֶת הַדְּבָר, וַיִּמְצָא
כִּי דִתִּי הַיְּהוּדִים שׁוֹנוֹת מִדִּתֵּי כָּל עַם: הֵם אֵינֶם עֲבָדִים
אֲכָל גַּם שָׂרִים אֵינֶם, וְעַל כֵּן לֹא יִתֵּן לָהֶם לֹא הֵן וְלֹא
הֵינֶם, לֹא פָּר וְלֹא עֶל.

וַיִּצְּצוּ הַמַּלְךְ לְחַשְׁמִיד וּלְאַבְדֵּר אֶת כָּל הַיְּהוּדִים.

שָׁמְעוּ הַיְּהוּדִים וַיִּתְעַשְׂפוּ בְּטְלִיתוֹתֵיהֶם וַיָּבֹאוּ לְבֵית
הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל לֵאלֹהֵיהֶם וַיַּצִּימוּ וַיִּכְּבוּ מִרָה.

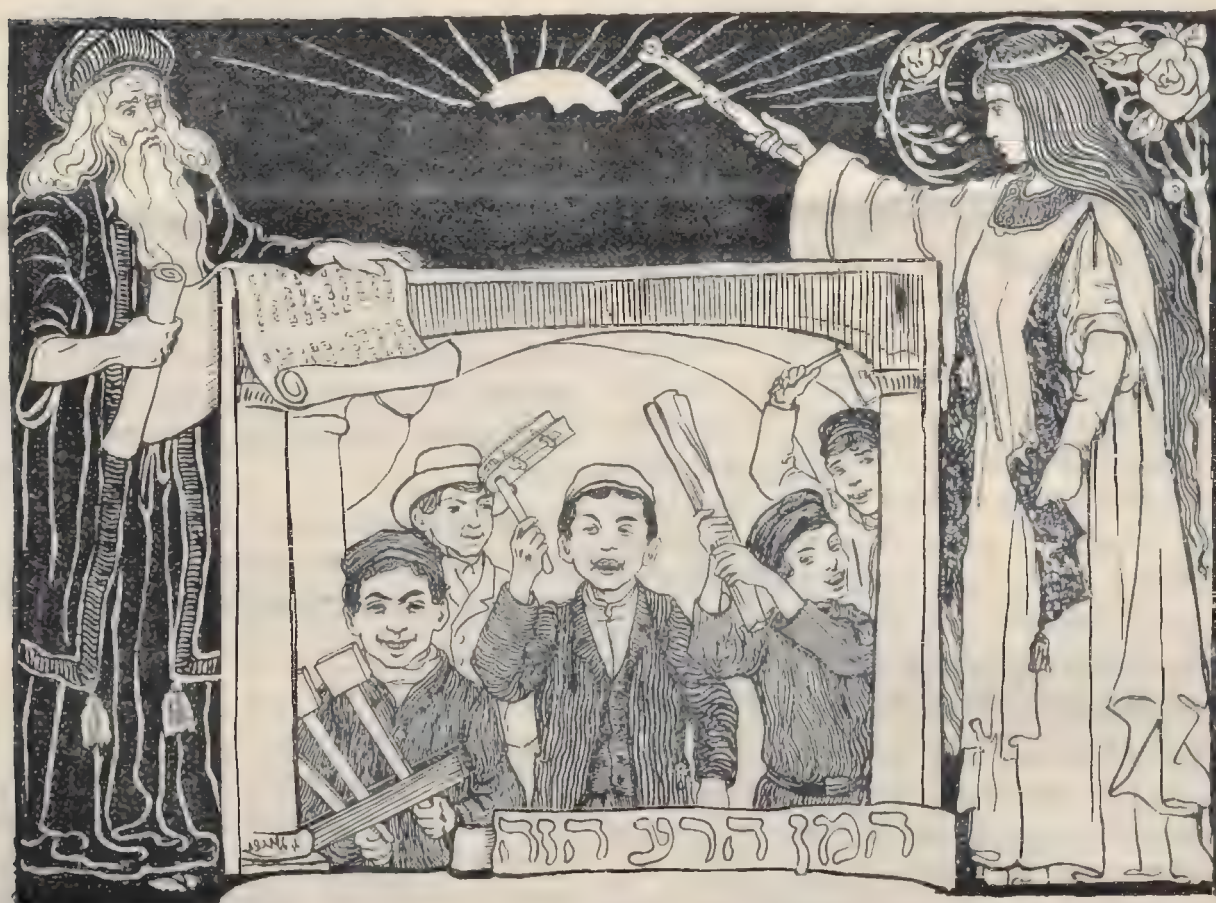
⁽¹⁾ שֵׁשׁ בָּהּ צִיצִיּוֹת. ⁽²⁾ פִּכְחִים—נִכְשָׁעִין.

⁽³⁾ הַקִּפְּךְ מִשְׁבָּרוֹת, נִכְשָׁעִי וְנִכְשָׁעִי.

או נתקומה נבואת הקוקס לאמר: עתיד עץ זה
לשאת עליו שרים אֲחֻשְׁדֵּרְפָּנִים ופחות". —
את כל זאת ספר לי יודי הקוק, והוא היה שבור
גדול, במחילה, ושלשה לילות לן במערתו של לזט, ומדי
שנה בשנה בליל הפורים היה הולך רגלי לשושן, ולן על
קברו של הקוק, ומשם גלו לו את כל המעשה הזה.
אבל איני ערב לכם במה מן האמת יש בספור הזה.
יהודה שטנברג.

ולא יכלו הקוק וקניו לעמוד על רגליהם; וישבו —
ניפלו, ונקומו — ניפלו, וניכלו — ניפלו, והקוק נופל על
המטה אשר אסתר עליה.

ניקצף המלך מאד, ויצו לתלות את הקוק ואת קניו.
ותעקר אסתר את "הקוק העץ" מתוך הפרדס, ויתלו
עליו את הקוק ואת קניו — כלם שרים, יוצאים ופחות.

פרטים הבגיה.

(ספר)

III.

חרדת פתאום.

ושמעון הלך בבקר בבקר אל העמידים לקרא את המודעות. פעמים אחרות הלך הסדרה מבלי קחת אתו גם את פת הלחם, שנתנה לו אמו יום יום; כי לא חפץ לחכות עד שובה מן השוק. פן לא תספיק לו העת לרוץ אל "רהוב הנסיכים" לקרא את המודעות; ולאחר לבא הסדרה נרא מאד. באחד הימים אחר שמעון לכוס משנתו: אחותו הקטנה סלחה פתאום וכמעט עד חצות הלילה לא עלה על משכבו. כאשר הקיץ משנתו, ראה כי אביו ואמו אינם בבית, ואחותו החולה שוכבת במנוחה במטתה. אף כי פניה חורים מאד. עד מהרה לבש את בגדיו ונירסן את פניו ויבא לחדר האשה האלמנה הנרה בביתם, לשאל במה השעה עתה?

— שמעון, שמעון! — קראה לו אמו אשר שבה זה עתה מן השוק — מדוע אינך הולך הסדרה? עוד בבקר הבינתי לך את ארחתך עד השלחן. קחה גלה כי בך בא מועד...

— אנכי... לא... לא התפ... — החל שמעון, אף הפסיק באמצע. הוא ידע כי אם יגיד לאמו, שלא התפלל עוד ועמד עתה להתפלל, לא יוכל לרוץ אל עמדי המודעות, ואולי זה הוא היום האחרון. אך גם לקחת תבף את ספריו וארחתו ולרוץ אל "רהוב הנסיכים" מבלי התפלל היום — הנה קשה לו מאד. עד היום הנה לא נסה לדלג בתפלתו גם על פסוק אחר, על מלה אחת, ואיך יעשה עתה את הדבר הנורא הנה ולא יתפלל לנמכה?

ושמעון נגש אל השלחן, אשר ספריו וארחתו מנחים עליהם, ויחל לטפל בהם: הוא מסדר את ספריו ומניחם בלוקטו ויכרע הוא שוב ומוציאם ומסדרם שנית. ומדי

עשותו את הדבר הנה רעדו ידיו ונפלו ספריו מהן והוא נבויך מאד.

— מדוע אתה מתמהמה, שמעון, ואינך הולך? זה דבר ראיתי את חבריך הולכים הסדרה — אמרה אמו אליו שנית. ופני שמעון מאדימים ומבוכתו גדולה מאד. מר לו מאד לבלתי התפלל, אולם גם לבלתי לבת היום אל העמידים צר לו מאד. והוא זוכר את כל אשר סבל במשך שני השבועות האחרונים, את גשרות רבו התכופות ואת תקנתו הנכבדת יום יום, ומרגיש כאב בלבו — וינקח את ילקוטו ויצא מן הבית. ברגעים הראשונים הלך לאטו ולבו הכה אותו מאד. הוא ידע היטב מה גדולה ה"עברה" שהוא עובר היום: "הכה אתפללה בלכתי!" — אמר לנפשו. ויחל להתפלל... אך מחשבות רבות בלבו את תפלתו. פתאום הגיע לאוזניו קול קורא "צדקה מציל ממות" — ויתעורר מאד וישא עיניו וירא — והנה "משה" שחזרה נשאת והאנשים הנושאים אותה הולכים וקורבים אליו. ויפוג שמעון אחר בקשר, ועל לבו עלו המון מעשיות על דבר המתים אשר שמע גם בבית אביו, גם בסדרה ויתחלחל... "אשיבה הסדרה!" — אמר שמעון בלבו — "ובאחרים אלך לקרא את המודעות. הוי מי ימן ונהה היום הנה האחרון!.."

ושמעון מהר וירץ הסדרה. קבאו עד לפני הסלית שמע את קול חבריו הולכים ויבקהל מאד; הוא ידע כי אחר היום הרבה מאד. רגע עמר על מקומו ויצרו השואה דבר לשוים על עקביו... אך בוכרו את ה"עברה" הסמוכה שעבר דבר היום, אמר לנפשו: ראי! זה מה! אנכי אבא הסדרה. וישפך עלי רבי את כל חמתו, יעשה כי ברגעו... אנכי אבא ואלמד... — ובחשבו את הדברים האלה פתח בחזקה את הדלת ויבא...

מדוע בקאתנו? ... אבינו אמה! — והצדיק נבדל פתאם ופניו מביקים וזון ויאוש נזכר... ואחר נשמע קול קריעה — הבית דין של מעלה קורע את שמלותיו... ופתאם נאותיות אש שחורה עפות ברוח: גיהנום! גלגול!

גיהנום ונגלול! שמעון יודע היטב פרוש שמי המלים הנזכרות האלה: כמה פעמים קרא על אדוהם ב"שכט מוסר". הוי מה נזכרים הנסורים בגיהנום!... והוא מתנוודר מאד לזכר הרשעים הנדונים שם. גם על דבר הגלגולים הוא יודע... וזכר הוא כי פעם הלך עם אחד מחבריו למיל, באשר ירדו מעל ההר ראו והנה ענלה גדולה מלאה פחמים רתומה לסוס כזה המתאמץ לעלות על ההר ואינו יכול. העגלון הזה את הסוס מכות גדולות ונזכרות. והסוס אמץ כל כחו להניו את הענלה ממקומה ולא יכל; והעגלון הוסיף להכותו בלי חמלה. הסמך הזה הנזכר הנה העציב אותו ואת חברו מאד וניגשו אל הענלה ויאמרו לרחף אותה ולעזור את הסוס להעלותה אל ההר: אך לשווא הנה עמלם. אז נגשו אל הסוס ויראו והנה קצף יוצא מפיו, והוא שואף רוח בכבדות. וביטו אל עיניו ויראו... עד נצח לא ישבח את העינים ההן! הוי כמה מצוקות ועננים גראו בהן!... "היודע אמה" — אמר לו חברו — הן יוכל היות כי הסוס הזה "גלגול" הוא... בו שוכנת נשמת אדם חוטא, אשר שלחה שנית אל הארץ. למען תענה פה על עונותיה... ושמעון יודע כי חטאתו גדולה הרבה מחטאת הצדיק החוטא, אשר לא בטל את תפלתו במהו, אך לא כזו לדברים אשר הוציא מפיו ועל כן גדול יהיה ענשו שבעתים מענש הצדיק. נזכר חרדה גדולה ויצעק...

— מה לך כי צעקת? — קרא אחד התלמידים. — ראו הוא יושן כל העת הזאת! הן, הן, הוא יושן. לחיו האסת אדמה מאד, כי שבב עליה והשניה חזרת... ובטחם בלה העזר לדבר בא חרבי והלמוד החל...

(עוד יבוא) י. ב. לבגר.

השעור הראשון בלה. ותלמידי רבי צדוק ישובו לאכל את ארחת הבקר; גם שמעון הוציא מילקוטו את הלחם והביצה שנתנה לו אמו ויבצע את פתו ויגלף את הביצה; ואף שם את פתו בפיו על לבו וזכר עברתו וניגו תחתיו. אז הביט במבוכה אל חבריו האוכלים ומשוחחים יחד, ובראותו כי אין מביט אליו הוציא בלעו מפיו וישליכוהו ארצה. נמחר וישב את לחמו ואת ביצתו הנלקוטה וישלח ידו אל הספר "חיי אדם" המנח על השלחן ויחל לקרא בו את דיני התפלה. בקותו למצא שם איזה דין הפוטר את האדם מתפלה...

ואף פתח את הספר נמשכו עיניו אל המלים: "מעשה רב" שבשולי הדף.

ושמעון אהב מאד לקרא את כל ה"מעשיות" שבספרים. בבואו לבית המדרש עם אביו בשבתות ובמים טובים, הנה הולך תכף אל ארון הספרים ונהיה מחפש את "ספר הנישר" או ה"יוסיפון" ונהיה קורא בהם בששק רב; וכלי חמדה הנה משיכם לארון הספרים כהניע ומן התפלה. בייחוד פעלו עליו הספורים אשר ב"שכט יהודה" ו"שארית ישראל". ובקראו על דבר הצרות שעברו על בני ישראל בארצות גלותם. ההרג הרב שהיה בשנת ת"ח, העלילות ששמו על בני ישראל בזמנים שונים, מסעי הצלב וענני הנהרגים על "קדוש השם", חש בלבו הרגש כאב ונאון יחד, ועיניו נלגו דמעות. וגם היום, אף כי היה לבו נתון לענין אחר, לא יכל להתאפק בראותו את שתי המלות "מעשה רב" ויחל לקרא:

"מעשה רב: גדול אהר אנניד (הלה והתעלה) ושמע בבית דין של מעלה קול רעש גדול: פני מקום לצדיק אהר שנפטר. וקבלוהו כבוד גדול ונתנו לו ספר תורה בזהו וישאלוהו: קימת מה שכתוב בזה? ואמר: הן! — מי מעיד בך? — ובאו המלאכים, לשנבראו מהממות אשר עשה עד אין מספר, והעידו בו: זה אומר: נבראתי ממצנה זה, וזה אומר: נבראתי ממצנה זו; אחרי כן הביאו לפניו, ארבעה טורים: וישאלוהו: קימת תורה שבעל פה? ואמר: הן! — וקי מעיד בך? — ובאו כל המלאכים והעידו: אחר זה שאלוהו: נזרת מלהוציא שם שמים לבטלה? וידם. קורו וישאלו: אשתיק (שחק). וחבריו אחר עדות, ובאו גדודים גדודים מלאכים, לבגשים שחורים והעידו: זה אומר: נבראתי ביום פלוני כשהוציא אוקרות (שם יי) בך וכן בתפלה, וזה אומר בך. ויקרעו שמלותם. כל הבית דין של מעלה ואמרו: איך לא נראה? ... ונגזר דינו לבא לגיהנום או לחור לבא בגלגול..."

שמעון קורא ונדמה לו, כי גם הוא עומד בבית דין של מעלה ורואה את הצדיק ואת עליצות נפשו. איני שומעות את קול הרעש: פני מקום לצדיק! לפני עיני עובדים המון מלאכים מזהירים שמים ועליונים, הנכונים להביאו אל גן העדן... ופתאם והנה מתנות רוחות שחורות באות לבין דין של מעלה. קול יללתן קורע לבב. הוי!

פַּשְׁרֵי יוֹסֵף דִּילָה רִיגָה.

(אגדה).

ו.

ליל אפלה נזרעה.

והמדבר הגדול לא ינום ולא יישן. רוחותיו הפראים משגלים ברעש ושאון על פני המרחב הגדול לאין סוף. מטילים הם ומחללים בחלילים שירי אפל ושקמה.

ויש אשר יתנוששו יחד הרוחות האפלים. והתנפלו אלה על אלה בשפף קצף. ופרצה מלחמה נזרעה בין האדירים האלה ורעש המדבר עד תיסוד בו.

או ישמע קול יליל שומם ואים מאה אשר יקראו לו: יליל הישימון. הוא קול הרוחות המנצחים.

והמנצחים השחורים משגלים להם הלצה במנוחה ומחללים בחלילים שירי נצחון-אפל שירי גבורת-שקמה...

וגלי חול רמים בענקים נושאים ראשם עד השמים השחורים. רצים בעבדים לפני הרוחות האדירים אדניהם. רצים באפל ומתנוגשים בענקים אחרים ומתפוררים ומתפוררים לארבע רוחות המדבר — — — ונענקים אחרים קמים תחתיהם. באלו עלו פתאם מארץ פחתיה. קמים ורצים הלצה הלצה במרחבי החשך והשקמה...

ובתוך האפלה השוממה נראו מרחוק שבעה כוכבים תועים בישימון. וכוכבים חולכים וקרבים. חולכים וגדולים. הנה הם נראים בשבע לבנות מלאות. והלבנות חולכות וגדולות. חולכות וזורחות יותר ויותר.

אך בכל אשר יוסיפו פגיהן להאיר ולהזהיר בן הגדל וכן תעבה האפלה השוממה מסביב. והלבנות חולכות ומאירות ומזהירות.

וישני כוכבים בתוך כל לבנה ולבנה. והכוכבים נוצצים ונצצים.

הכוכבים לא כוכבים. הכוכבים הם העינים.

ועיני כוכבים.

ורוחות המדבר האדירים. שכנתי האפלה. מטילים ומתהוללים ברעש ושאון על פני המרחב הגדול לאין סוף; אלה מחללים בחלילים שירי אפל ושקמה ואלה מחללים וילי-הישימון האים.

וגלי החול הענקים נושאים ראשם עד השמים השחורים ורצים בעבדים לפני הרוחות אדניהם האדירים. רצים באפל ומתנוגשים ומתפוררים ומתפוררים שנית ורצים הלצה הלצה.

והאנשים בעלי פני הלבנה ועיני הכוכבים חולכים הלצה קדימה.

רואים אותם הרוחות השחורים. ועומדים מביטים עליהם בעיני האפל שלהם ואינם נוים ממקומם עד עברם; או יוסיפו להתהולל ולהרעיש את המדבר בשיריהם ויבוללם.

גם הענקים השחורים סרים מפניהם הצהה מביטים הם אחריהם דוקם ומשתאים מאה נאחר — יוסיפו לרוץ בדרבם האפלה. להתפורר ולהתרומם. להתפורר ולהתרומם בלי אחרית.

והאנשים בעלי פני הלבנה ועיני הכוכבים חולכים באפל הישימון הלצה קדימה.

רבי יוסף דילה ריגה נחמשת תלמידיו הם החולכים האלה. ואלהיו הנביא חולך גם הוא אתם ללונם בדרך הנזרעה הזאת.

והחולכים הם אל הרי החשך לרדת משם אל ארץ פחתיות. ארץ ממשלת הששון סמאל וגלילית אשתו האזקה. לאסר אותם בכבלי ברזל ולקחת אותם בשבונה ואז — — —

אז ינתקו בבלי האש מעל ידי המשיח. יגיד בענף אור מן השמים ומלא העולם אור; ובא המשיח ונאל את עמו האמלל. ובנה את ארצו השוממה...

הודאה דרך אגב.

(בדיחה).

אמנון ואמו הלכו לבקר בבית דוד ודודתו.

דוד : 'עתה הנידה גא לי, אחיבי, את מי אתה אוהב יותר:

את הדודה, או אותי?'

אמנון: 'לא, דודי; את זאת לא אניד לך, כי גרא אני פן

י. א. הנדל-זלץ. תבסס עלי'.

חידה.

שמעו שמעו, ילדים חכמים,

שאלה אשאלכם בדברי הימים:

מתי קרה קזאת בדברי ימינו,

כי היו בפעם אחת בארצנו

ארבע מאות חתנות;

וקל החתנים והכלות

היו יתומים ניתומות?

משתה הקופים.

ראה מר חקנן את המונן (ארון המזון) כי פתוח הוא וכי יצאה
בעלת הבית החוצה, ויהאוא מאד לשעם גם הוא ולכבד גם את חבריו מן
המשעמים הסמונים בתוך המזון⁽¹⁾, בכל אשר נעשו הלקקנים הקטנים, אשר
יקראו להם 'ילדים'. ומדאגה פן תשוב מהר בעלת הבית ונתפש בנגבתו
מצא לטוב לגעל את הדלת מבפנים, באשר עשה אתמול חמדן הקטן
בגנבו את האנזים מן המזון, ובראותו, כי גבה המנעול ממנו הניש את
הכסא אל הדלת ונעמד עליו, הפל באשר עשה חמדן אתמול.

ומר חקנן ערף את השלחן במשעמים אשר בחר לו, גם בקבוק
יון לא שבה לקחת. אז לבש בגדי המלצר והזמין את חבריו לסעודה.
והמסבים הנכבדים, אשר ראו לא אחת איך אוכלים האנשים, קשרו להם
גם המה משפחות על חיהם לכל ולכלנו חיליה את פרוחם⁽²⁾ הנקיות ומר
חקנן לקח את הסל להביא עוד מאכלים לקרואיו.

⁽¹⁾ מונן — בושעט. ⁽²⁾ פרוח — פעלץ.

ומלות, שבהן ימצאו המכתבים הנשלחים. מרוצת המרובות תהיה במהירות גדולה של ארבע מאות, קילומטר (הקילומטר הוא מעט פחות מטרסטה רוסית) בשעה, ולמעט מראש התנועות הרבבות הדולכות זו נגד זו, יהיו חופי ברזל בפולים בכל מסלה, לאמר, שני זוגות של מוטות, האחד בעד הרבבות הדולכות והשני בעד הרבבות הקאות. מהירות המרוצה של הרבבות תהיה כל כך גדולה, עד שעין האדם לא תוכל לראות את המרכבה ברוצה. מכתב שישלח מפרסבורג לירושל, יעשה את דרכו הרחוקה במשך שעה וחצי.

הבחינות הראשונות של ההמצאה הוות תעשינה במסלה שיבנה המציא בין לונדון וליברפול אשר באנגליה. שנת את הצמחים ואהבתם. — חכמי הטבע בדרו ומצאו שישנם מיני פרחים ידועים המצויים בשנאחם איש לרעהו, בשעה שיתר הפרחים אוהבים איש את רעהו. בין הצמחים השונים איש את רעהו יחשב השושן והרודיה, אם תקשר את שני הפרחים האלה באגדה אחת עם עוד פרחים ושמתם במים, אז כעבר חצי שעה תראה דבר-פלא: שני הפרחים האלה, השושן והרודיה, מפתלים יחד איש סביב לרעהו ונובלים, כאלו חנקו זה את זה בהאבקם יחד; ובאותה שעה אנו רואים, כי יתר הפרחים עדים חיים ורעננים. גם הפרח הנקרא פעמון-אביב (!) אינו יכול לחיות בשלום עם יתר הפרחים חכריו. הפרח הדר והנפה הנה הורג בלי חמלה את כל חבריו הננשים אליו, ולהפך, ישנם פרחים האוהבים מאד את אחיהם.

יער מאבן. — בעבר אורחת תמרים במדבר סהרה באו עד מקום יער גדול שהתקשה במשך כמה אלפי שנים והיה לאבן. בעשר שעות הלכו התמרים בין עצים מאבנים המואלים לארץ, ובין העצים מצאו שם הרבה קוביות (מושלן, раковины), שהן קלפות של חיות הים. שני הדברים האלה מראים, כי המקום השמם הנה היה לפני כמה אלפי שנים מקסה במי הים.

(1) מאינלאקקבן, Landyush.

ענף עץ שמה.

חדשות.

א

למוד שפתנו. — בסופרת חמדה בן-יהודה פותחת מברלין, מקום מושבה עתה, להשקפה היוצאת בירושלים על ידי האדון בן-יהודה, כי רבים הם הצעירים בברלין הלומדים את שפתנו, עד כי גם סופר מצאן בהאדון מריש, ציר נפלא בהאדון לילין וסכריהם ישיבים ולומדים עברית מפני שער קטן, שחברה, מנמנם בלשונו, שבא מארץ ישראל ברלינה, והם מקשיבים אל מורם הצעיר ומקננים על אשר יוצגו, והקצרת חמדה בן-יהודה מוסיפה לספר:

בני טרקטור הרצל. — גם בני דקטור הרצל, ראש הציונים, לומדים את שפתנו העברית. פעם אחת נכנסו בנו הבכור, והוא נער בן תשע שנים, ולחדר עבודתו של אביו, הדקטור הרצל, ופריעהו מעבודתו.

— אא לך, בני, מנה. — אמר לו האב, — כי אינך נותן לי פה מנוחה, ודעך משתובב יותר ויותר ואינו יוצא. הדקטור הרצל שונה ומשילש את בקשתו, ובראותו, כי אין בנו שומע לו, אים עליו, כי ישליכוהו מן החדר בחרפה.

אז אמר הנער:

— טוב, אבא, הנני לשמע בקולך אם אך תבטא בשפתיד את המלים אשר אמר לך. אמר-נא, אבא: אל תצא! ואת שתי המלים האלה אמר הנער בעברית.

הדקטור הרצל חפץ להפסיק מן השוכב הקטן ויבטא אחריו: אל תצא! אל תצא!

והנער שב לשחק בחדר העפירה ולהשתובב בבתחלה. אז התרעם עליו האב והוכיח אותו על אשר אינו עומד בדבריו. כי הנה אמר את המלים אשר צוהו, ואחריו זה אינו יוצא עוד מחדרו. אך הילד צחק בקול גדול ואמר:

— הוי, אבא, איכה זה יצא ואתה הלא אמרת בפיד: אל תצא! — ניבאר לו בנרמנית פרוש המלים האלה.

והאב הגדול, ראש טובי עמנו, התביש מפני בנו הקטן. מנהל חדש. — מן הילול (צפון ארץ ישראל) מודיעים אותנו, כי האדון שמחה חיים ולקמיק, שהיה מנהל בית-הספר העברי במחולה, נחמנה למנהל בית-הספר העברי בראש פנה במקום סופרנו האדון יצחק אפשטיין, שנסע לשווייץ להשתלם בלמודים.

ידיעות שונות.

ב

פסטה-תלנרף. — חכם אחר באיטליה המציא פסטה חדשה שבעורתה אפשר יהיה לשלח מכתבים במהירות רתלנרמות.

החכם הרוא מצא תחבולה לבנות מעין מסל-ברזל, אשר מוטותיהם יהיו חופי-ברזל בחופי התלנרף, מתוחים על עמודים גבוהים חמשה עשר מטר, ורחוקים איש מאחיו משמונים עד מאה מטר. על החושים האלה תרצה בכת האלקטרוני מרבבות קטנות

לבת ציון, הספרת-הכבוד חמדה-בן-יהודה שלום

מיום שהבטיחה המערכת להרפס תולדתך ולהמציא לנו תמונתך, חביתי להם מיום אל יום בתשוקה רבה, כי בלי חנף אני אומר לך, שמאמרים האחדים שקראתי וכיחוד המאמר "עניים מרודים", מתקן לי מאד, ואמר: מתי יבוא היום ואוכל לראות גם תמונתך? ואמנם סוף סוף בא יום המאשר הזה, בשבוע העבר בפתחי מעטפת "עולם קטן", והנה דמות תבניתך הופיע לפני! קראתי תולדות ימי חיך וכל היום חשכתי רק על אודות תולדתך וצלמך וזכרם לא ימח מקרב לבי. כל חברי שהחננו על דברך עד עתה ובשמי אני, הננו נותנים לך תודתנו על העבר ומבקשים את פניך להבא, כי תוסיף לכתב בעדנו מאמרים יפים ונעימים לעתים יותר תכופות, ונתענג עליהם גם בימים יבואו ולבנו ירחש לך תודה כל הימים.

נערך אי-מכירך ומוקירך

יהודה אב"ה

בן י"ב שנים.

רינה,

לקוראי "עולם-קטן" שלום!

זה שני ירחים אשר יסרנו אנחנו בני הנעורים, אנדת דוברי עברית לבני הנעורים, באנדרתנו ימצאו כעת עשרים נערים מבני עשר עד שנים עשרה שנה, בכל יום ראשון בשעה הראשונה אחרי הצהריים מתאספים אנחנו לבית-כנסת ומדברים רק עברית וראש אנדרתנו יקרא לפנינו ספורים מ"עולם קטן". בשם אנדרתנו אבקש את כל בני הנעורים מעירנו אשר שפת קדשנו יקרה להם לקחת חלק בחברתנו.

אליעזר קפילוביץ

נער בן שנים עשרה שנה.

רינה,

לאחיי הצעירים קוראי "עולם-קטן"!

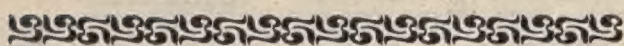
בערב ראש השנה לאלנות, ערכו חברי האגדה הציונית "אזהבי ציון" נשף-ילדים במינסק, כאשר באתי אל האולם "פריו" ששם נערך הנשף מצאתי את המורה מר "קפלן" עומד על הבמה ומבאר את פרשת חג ראש השנה לאלנות ואחרי כן לקח איש אחד מן הנאספים את נערו ⁽¹⁾ על כף-ידו וירימחו לפני כל הנאספים וינגן הילד על הנבל שיר "התקוה" ואת שיר "שאו גם ציונה", ואשמח מאד. על זאת ועוד נערים ונערות קטנים אחדים קראו שירים בעל-פה, וגם אנכי שרתי שירים רבים בשפת עבר, לסוף חלק הדיד וילנסקי לכלנו מגדנות וצעצועים יפים, ונעזב את האולם בשעה מאוחרת בלילה שמחים וטובי לב.

נרשם הוברמן

בן עשר שנים.

מינסק,

⁽¹⁾ בן שבע שנים

המיל: הוצאת "תושיה" ברשה.

העורכים: א. ל. בן-אביגדור וז. ל. גרדון.

כתבת ה"עולם קטן":

КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВО "ТУШИЯ", ВАРШАВА.

Verlag "TUSCHIA", Warschau.

חברת ב"ם.

נא

לחברי היקרים קוראי "עולם קטן"!

הנני מודיעכם, כי בעירנו נוסדה אגודה ציונית בשם "נערי ציון". חבריה הם תלמידי החרדים, והיוק עשו להם לדבר ביניהם רק בעברית. וייסדו ביבליותיקה עברית למקרא לבני הנעורים, על כל חבר וחבר לקנות מדי שבוע כשכוע לא פחות ממקרא אחת (והמוסף תבא עליו ברכה!) ולתת מדי חדש בחדשו 5 קפיקות לשוכת הביבליותיקה. האגודה מונה את מספר חבריה יותר מארבעים. מורי החרד המתקן הנכבדים המה המפקחים על האגודה בי תתנהג במישרים.

בחמשה עשר בשבט ערכו "נערי ציון" בעזרת מוריהם נשף חשק באחד מאולמי החרד המתקן. האולם היה מלא מפה לפה, גם מר מנה ומר ש. אלכסנדרוב הציונים הגדולים בעירנו באו אל הנשף וינאמו נאומים על דבר אנדרתנו. ומה נעים היה לשמוע את דבריהם! גם הצינו הנערים מחוה עברי בארבע מערכות. גם שרו שירי ציון רבים. בכלל עשה הנשף הזה רושם טוב מאד גם על האורחים הגדולים אשר היו שם.

עצתי היא לכל קוראי "עולם קטן" כי ייסדו גם המה אנדרות כאלה בעריהם, מזה תתפשט הציונית גם בין בני הנעורים ושפתנו הקדושה תשוב לתחיה.

אחד מחברי האגודה

ישראל קומיסר

בן י"ב שנה.

בברוקלין,

מערכת נכבדה!

אנחנו תלמידי בית הספר העברי של המורה מר קורוהורסקי חננו ביום ה' ט"ז שבט את החג "חמשה עשר" ברב פאר והדר: אולם בית הספר היה מקוש בדגלים וב"מגני דוד" יפים, אל החגיגה באו כל הורי הנערים וגם ציונים רבים, בשעה השתים עשרה החלה החגיגה בסדר כזה: מורנו פתח את החגיגה בנאום יפה על דבר ערכו של החג, בנאומו ספר לנו על דבר ארץ ישראל, ארץ הפלאות "ששם מרוב ברכה הפרות, עובים, ולמאכל לעוים נתנים החרובים" (כאשר קרא אחד מחברנו בשירו של יעקב כהן אשר ב"עולם קטן"), דבריו עשו רושם מאד נעים על כלנו. אחרי כן נקראו בעל פה על ידי רבים מחברינו שירי ש. ל. גרדון, משריניובסקי ויעקב כהן בהשמעה יפה. ככלות הקריאה שרה מקהלת בית הספר שירי ציון: "התקוה". שאו גם ציונה ועוד. לסוף נערכה תהלוכה, אנחנו הלכנו שנים שנים ודגלים בידנו ונלך הלך ושורר "חשו אחים", התהלוכה סבבה פעמים אחדות את האולם ואחרי כן יצאנו שנים שנים ועל יד הפתח חלק המורה לכל מאתנו כיס-ניר יפה מלא פירות ארץ ישראל, ובכדי להעלות את ירושלים על ראש שמחת חננו, נדב כל אחד מאתנו אגורות אחדות לשוכת הילדים בארץ ישראל ונאסף ארבעים קפקה. בעצת מורנו אנחנו מוסרים כל מחברת ישנה אל ידו וכאשר נאסף הרבה מחברות אנחנו נמכור אתן ואת הכסף נקדיש לנאולת ארץ אבותנו; ואנחנו מציעים כזה לכל חברינו קוראי "עולם קטן" כי גם הם יעשו כמעשיו ואז נוכל לעזור לציונים הגדולים כי ימחר לקנות את ארץ ישראל.

א. דבורקין, צ. וו. שושטרמן, ה. שפמט, י. ברשידסקי, י. רובינסקי, ה. ו. ברוכוביץ, י. מדידובסקי, א. סמשכסקי, מ. קוסצקי, מ. אפנהיים וצבי קורוהורסקי.

